

بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی

مطالعه موردی: کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن

حمید قاضی‌زاده

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور
Iranlib1393@gmail.com

زلیخا جهانشاهی (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی

jahanshahys@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۵/۱/۱۵؛ تاریخ پذیرش: ۹۶/۶/۵

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر بررسی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن است تا با مشخص شدن میزان استفاده از این شبکه‌ها، خدمات متناسب با ویژگی‌های مربوط به هر شبکه به کاربران ارائه شود.

روش: پژوهش کاربردی و توصیفی است و به روش پیمایشی انجام گردید. جامعه آماری پژوهش عبارتند از کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن که تعداد ۲۳۴ نفر براساس نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری کولموگروف اسمیرنوف، فریدمن و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که از لحاظ اولویت میزان استفاده کاربران از انواع شبکه‌های اجتماعی، به‌طور کلی گروه سایت‌های شبکه‌های اجتماعی با میانگین (۶/۵۷) بیشترین و گروه ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی با میانگین (۵/۲۴) کمترین میزان استفاده در بین کاربران را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین از لحاظ استفاده هر گروه از شبکه‌های اجتماعی، در بین گروه سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک با میانگین ۲/۶۸؛ از بین گروه ابزارهای تلفیقی وب-موبایل، تلگرام با میانگین ۳/۸۸؛ در میان گروه ابزارهای چندرسانه‌ای، اسکایپ با میانگین ۲/۳۲ و از میان گروه ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی، شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای با میانگین ۲/۴۵، بیشترین استفاده را به خود اختصاص دادند.

اصالت/ارزش: ارزش مقاله حاضر در آگاه‌سازی کتابداران کتابخانه‌های عمومی نسبت به بهره‌گیری از انواع ابزارهای شبکه‌های اجتماعی بوده و مبین این نکته است که هر گروه از شبکه‌های اجتماعی در تسریع ارائه خدمات به کاربران، عملکردهای متنوعی دارند.

کلیدواژه‌ها: شبکه‌های اجتماعی، کاربران کتابخانه، کتابخانه‌های عمومی، شهرستان تنکابن.

مقدمه

امروزه استفاده افراد از اینترنت با تغییراتی همراه شده است که علاقمندی به استفاده از آن و فضای مجازی را دوجندان نموده است. یکی از این تغییرات پیدایش فناوری وب ۲ می‌باشد که همه‌گیر شدن استفاده از فضای مجازی را به دنبال داشته است. از پدیده‌هایی که با پیدایش فناوری وب ۲ همراه بود، ظهور شبکه‌های اجتماعی می‌باشد که بی‌شک استفادهٔ بجا و درست از این شبکه‌ها به ارتقای سطح یادگیری و توانمندی افراد در مراحل مختلف زندگی منجر می‌شود. همچنین در قرن حاضر بسیاری از انسان‌ها از جمله نسل جوان با روی کارآمدن نسل جدیدی از رسانه‌ها با نام «شبکه‌های اجتماعی»، در تلاش‌اند تا بدین طریق، ارتباطات گسترده‌تری را با دوستان، آشنایان و... برقرار نمایند (آباش، ۱۳۹۲). با مدنظر قرار دادن نقشی را که این شبکه‌ها در متحول ساختن ارتباطات به وجود آورده‌اند، گوپال^۱ نیز بر این باور است که پیشرفت‌های سریع در ذخیره و پردازش اطلاعات و فناوری‌های ارتباطی موجب تغییر نقش کتابخانه‌ها در اشاعهٔ خدمات اطلاعاتی شده است (نقل در پریرخ و ایلخانی، ۱۳۹۳). از آنجایی که تدارک محیطی اجتماعی در یادگیری و آموزش افراد تأثیر به‌سزایی خواهد داشت، کتابخانه‌ها به عنوان یک نهاد اجتماعی که رسالت آموزش افراد جامعه و اطلاع‌رسانی را بر عهده دارند باید در به وجود آوردن چنین محیطی پیش قدم باشند. یکی از راهکارهای این مهم در کتابخانه‌ها، استفادهٔ کاربران کتابخانه و دسترسی آنها به شبکه‌های اجتماعی است، که این خود تعامل اجتماعی در کتابخانه‌ها را بهبود می‌بخشد (آباش، ۱۳۹۲).

بنابراین کتابخانه‌ها می‌توانند به منظور برقراری تعامل اجتماعی بیشتر با کاربران با در نظر داشتن اهداف و رسالت کتابخانه، با بهره‌برداری از این شبکه‌ها در جهت ارتباط خوب و مؤثر کاربران اقدام، و خدمات‌رسانی خود را کارآمدتر نمایند.

حال، با توجه به کارکردها و ویژگی‌هایی که شبکه‌های اجتماعی مجازی دارند، به کارگیری این فناوری‌ها در بخش خدمات مرجع مجازی کتابخانه‌ها به‌ویژه کتابخانه‌های عمومی، می‌تواند نقش‌های اثرگذاری داشته باشد. بنابراین، چون کتابخانه‌های عمومی با قشرهای مختلف جامعه در ارتباط بوده و پاسخگویی به نیازهای مختلف آنها از طریق روش‌های

1. Gopal

سنتی ارائه خدمات، ممکن است به‌کندی صورت گیرد، پس، اگر این کتابخانه‌ها درباره‌ی میزان استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی، اطلاعات لازم را داشته باشند، قادر خواهند بود تا با بهره‌گیری از قابلیت‌های متنوع این ابزارها، موجب تسهیل و تسریع در ارائه خدمات شده و رضایت‌مندی بیشتری را برای کاربران به همراه داشته باشند.

در نهایت، با توجه به مطالب فوق و در نظر داشتن نقش کارکردی شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های عمومی، پژوهش حاضر قصد دارد تا میزان استفاده از انواع شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن را مورد بررسی قرار دهد.

ضرورت انجام پژوهش و بیان مسئله

با توجه به رشد تولیدات اطلاعاتی و نیاز کتابخانه‌ها به همگام شدن بیشتر با نیازهای کاربران و پاسخگویی به آنها، ضروری است تا کتابخانه‌ها با آخرین تحولات و پیشرفت‌های فناوری همگام شده و همواره خدمات‌شان را روزآمد سازند. برای این منظور یکی از ابزارهایی که بتواند این نیازها را پوشش دهد، ابزارهایی به نام شبکه‌های اجتماعی می‌باشند. ضرورت به‌کارگیری چنین ابزارهایی بدلیل برخورداری از ویژگی‌هایی مانند چندرسانه‌ای بودن همزمان، امکان برقراری تعامل بیشتر بین کاربران و کتابخانه، برقراری ارتباط سریع تر کاربران با کتابخانه و بالعکس و دسترسی سریع کاربران به اطلاعات مورد نیاز بدون محدودیت مکان و زمان در کتابخانه‌ها برای ارائه خدمات بهتر و مطلوب تر، بیش از پیش احساس می‌شود.

در همین راستا، بسیاری از سازمان‌ها به منظور ارائه خدمات خود، فناوری‌های نوین را جایگزین روش‌های سنتی نموده تا علاوه بر کارآیی اطلاع‌رسانی و ایجاد ارتباطات با مشتری، بتوانند هم خدمات بهتری ارائه داده و هم هزینه‌ها را کاهش دهند. از آنجایی که کتابخانه‌ها هم از این موضوع مستثنی نیستند، بنابراین در مواجهه با رشد سریع فناوری‌های نوین، افزایش حجم اطلاعات و نیازها و انتظارات متنوع کاربران، مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که آیا مسئولان کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن از میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران خود اطلاعی دارند؟ در صورت مشخص شدن پاسخ، مسئولان مربوطه قادر خواهند بود تا در روند ارائه خدمات، تصمیمات جدیدی را با هدف کسب رضایت بیشتر کاربران، اتخاذ نمایند. به عبارت دیگر، چنانچه مدیران کتابخانه‌ها از میزان بهره‌برداری کاربران از شبکه‌های

اجتماعی، آگاهی یابند می‌توانند در فرایند انتخاب منابع، تخصیص بودجه و نحوه توزیع خدمات به شکل چاپی یا الکترونیکی، مدیریت بهتر و خدمات‌رسانی کارآمدتری داشته باشند. در همین راستا، با بررسی به‌عمل آمده در متون مختلف و جست‌وجو در پایگاه‌های اطلاعاتی مانند ایرنداک و سایر محمل‌های مربوطه، مشخص شد که در زمینه کاربرد شبکه‌های اجتماعی در بهبود ارائه خدمات کتابخانه‌های عمومی، پژوهش‌های اندکی صورت گرفته است. با وجود این، نظر به تحقیقات تقریباً مرتبط با موضوع تحقیق حاضر در حوزه‌های دیگر، در ادامه به بعضی از آثار منتشر شده در این زمینه در داخل و خارج از کشور اشاره می‌شود.

مرادی، علیپور، صابری و فلاحتی (۱۳۹۰)، در مقاله خود به بررسی میزان استفاده از ابزارهای وب ۲ در کتابخانه‌های ایران و خاورمیانه و ارتباط بین سن وب‌سایت‌ها و میزان استفاده از این ابزارها پرداخته‌اند. نتایج پژوهش آنها نشان داد، میزان استفاده از این ابزارها در کتابخانه‌های مورد بررسی از حیث اشاعه و سازماندهی اطلاعات پایین و از پیام‌رسان فوری در میان کتابخانه‌ها بیشتر استقبال می‌شود. اناری، عاصمی و ریاحی‌نیا (۱۳۹۱)، در پژوهشی به بررسی میزان استفاده از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در به اشتراک‌گذاری دانش بین کتابداران دانشگاه اصفهان پرداختند. نتایج پژوهش آنها از میزان کم استفاده کتابداران از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در روند به اشتراک‌گذاری دانش حکایت داشت. همچنین از میان هر یک از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی، ابزارهای ویکی بیشترین و ابزارهای میکرو بلاگینگ، کمترین میزان استفاده را در روند به اشتراک‌گذاری دانش بین کتابداران این دانشگاه به خود اختصاص داده بود. در راستای همین موضوع، درولا^۱ (۲۰۱۵)، در پژوهش خود به بررسی اشتراک دانش در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی پرداخت. وی برای انجام پژوهش خود به سراغ کاربران شبکه‌های اجتماعی فیس‌بوک، مای‌اسپیس، لینکداین و سایت برچسب‌گذاری رفته و در نهایت به این نتیجه رسیده است که از میان شبکه‌های اجتماعی، مای‌اسپیس و سایت برچسب‌گذاری چندان مورد استفاده نبوده و بیشترین استفاده مربوط به سایت‌های فیس‌بوک و لینکداین بوده است.

هارینا راین و راجو^۲ (۲۰۱۰) در پژوهش خود به جنبه‌های به‌کارگیری ابزارهای وب ۲ در وب‌سایت‌های کتابخانه‌های دانشگاهی پرداخته و به این نتیجه رسیدند که اکثر کتابخانه‌های دانشگاهی برای اشاعه اخبار و اطلاعات کتابخانه از آر. اس. اس^۳ وبلاگ استفاده می‌کنند (نقل

1. Drula 2. Harinaaryana&Raju 3. RSS

در مصری نژاد^۱، (۲۰۱۱). سارکار^۲ (۲۰۱۴) در تحقیق خود با عنوان «معرفی پادکست در خدمات کتابخانه‌ها: مطالعه تحلیلی»، با استفاده از روش تحلیل محتوا به بررسی میزان استفاده کتابداران چهار قاره (آمریکای شمالی، اروپا، آسیا و استرالیا) پرداخت. نتایج تحقیق وی نشان داد که میزان استفاده از فناوری پادکست، در مناطق مختلف جغرافیایی، متفاوت است. به طوری که میزان استفاده از پادکست در کتابخانه‌های آمریکای شمالی بیشتر از سایر کتابخانه‌ها می‌باشد. نتایج این تحقیق با تحقیق ورجاینو^۳ (۲۰۱۵) نیز مطابقت دارد. وی در تحقیقی اهمیت نقش اسکایپ در کلاس‌های دوره دبستان را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق وی نشان داد که بهره‌گیری از فناوری‌های جدید مانند اسکایپ در روند آموزش، موجب تشویق و ترغیب بیشتر دانش‌آموزان به مطالعه شده و انگیزه آنان جهت یادگیری زبان دوم را افزایش می‌دهد.

سانگ و همکاران^۴ (۲۰۱۴)، در مقاله‌ای با عنوان «برنامه‌های کاربردی رسانه اجتماعی موبایل: ویجت در میان کتابخانه‌های دانشگاهی چین» به بررسی میزان استفاده از نرم‌افزار (ویجت) تلفن همراه در ۳۹ کتابخانه دانشگاهی در چین پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که حدود یک سوم از کتابخانه‌های دانشگاهی در چین از ویجت به عنوان ابزار بازیابی برای ترویج مجموعه‌ها و ارائه خدمات برای کاربران استفاده می‌کنند. در همین زمینه، گاک^۵ (۲۰۱۶) در تحقیق خود با عنوان «تأثیر استفاده از وب سایت‌های شبکه‌های اجتماعی بر عادات مطالعه و خواندن دانش‌آموزان» میزان اثرگذاری مثبت و منفی استفاده از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی بر تحصیل و عادات خواندن آنها را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق وی نشان داد که فن‌آوری‌های دیجیتال و شبکه‌های اجتماعی بدون نظارت مشاوران و والدین، بر روی خواندن و عادات مطالعه دانش‌آموزان اثرات منفی خواهد داشت.

با توجه به پیشینه پژوهش، اینگونه می‌توان استنتاج کرد که بیشتر پژوهش‌های داخلی و خارجی انجام شده در این زمینه، به امکان‌سنجی به کارگیری ابزارهای رسانه‌های اجتماعی - تعاملی وب ۲ در کتابخانه‌ها و بررسی نگرش و میزان آشنایی و استفاده کتابداران از این ابزارها پرداخته‌اند. همچنین تعداد کمی از پژوهشگران نیز کاربردها و قابلیت‌های این ابزارها را در روند به اشتراک‌گذاری دانش در سازمان‌ها مورد بررسی قرار داده‌اند. بنابراین به ندرت پژوهشی به بررسی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی

1. Mesrinezhad 2. Sarkar 3. Verjano 4. Song et al. 5. Gok

اشاره کرده است. لذا کمبود تحقیق در این زمینه باعث شد تا محقق طی بررسی موضوع، روند استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی را مورد پژوهش قرار دهد. لازم به یادآوری است که در این پژوهش به دلیل تنوع و کثرت شبکه‌های اجتماعی، تنها به برخی از انواع آنها مانند گروه سایت‌های شبکه‌های اجتماعی از قبیل (فیس‌بوک^۱، لینکداین^۲، مای اسپیس^۳)، گروه ابزارهای تلفیقی وب مانند (تلگرام، وایبر، لاین، واتس‌آپ، اینستاگرام، تانگو)، گروه ابزارهای چندرسانه‌ای مانند (اسکایپ، او، گوگل ویدیو، پادکست)، و گروه ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی مانند (شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای، گودریدز^۴، لایبراری تینگ‌آپ^۵) که طی چند سال اخیر کاربرد بیشتری داشته و در مقایسه با سایر شبکه‌ها، جنبه عمومی تری پیدا کرده‌اند، اشاره شده است.

جدول ۱. انواع گروه‌های شبکه‌های اجتماعی مورد بررسی در پژوهش روند استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی

ردیف	نوع شبکه (گروه)	نام ابزار شبکه‌های اجتماعی
۱	گروه سایت‌های شبکه اجتماعی	فیس بوک، لینکداین، مای اسپیس
۲	گروه ابزارهای تلفیقی وب- موبایل	تلگرام، وایبر، لاین، واتس‌آپ، اینستاگرام، تانگو
۳	گروه ابزارهای چندرسانه‌ای	اسکایپ، او، گوگل ویدیو، پادکست، آی تونز
۴	گروه ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی	گود ریڈز، لایبراری تینگ، شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای

از آنجایی که مسئله پژوهش حاضر بررسی و تعیین میزان استفاده کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد، بنابراین با توجه به مسئله تحقیق، هدف پژوهش نیز در راستای مسئله تحقیق بوده تا با جمع‌آوری اطلاعات در مورد میزان استفاده از این شبکه‌ها توسط کاربران، در روند ارائه انواع خدمات کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، توسط مسئولان کتابخانه‌ها، تأمل بیشتری صورت گیرد. همچنین سایر اهداف این پژوهش عبارت است از رتبه‌بندی شبکه‌های اجتماعی مورد بررسی در این پژوهش از دیدگاه کاربران کتابخانه‌های مورد بررسی، سهولت دسترسی به منابع کتابخانه با عبور از محدودیت‌های مکانی و زمانی و تعیین موانع دسترسی کاربران به شبکه‌های اجتماعی.

1. Face Book 2. LinkedIn 3. MySpace 4. Good reads 5. Library Thing App

فرضیه‌های پژوهش

۱. بین انواع شبکه‌های اجتماعی و اولویت استفاده از آنها توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.
۲. بین استفاده از انواع ابزارهای شبکه‌ای و ارائه خدمات رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش گردآوری داده‌ها، توصیفی و از نوع پیمایشی می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف^۱ جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها و برای بررسی پرسش‌های پژوهش و اولویت‌بندی استفاده از شبکه‌ها، از آزمون فریدمن و آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش کلیه کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن است که مطابق آمار اخذ شده برابر ۳۳۷۰ نفر بودند. برای به دست آوردن حجم نمونه نیز از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با تخصیص بهینه استفاده شد که تعداد نمونه مورد نیاز برای کلیه کتابخانه‌ها ۲۳۴ نفر برآورد شد. به منظور گردآوری اطلاعات و مبانی نظری مرتبط با موضوع از مقالات فارسی و لاتین و در بخش میدانی نیز داده‌های اولیه از طریق پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شده است.

شهرستان تنکابن چهارمین شهرستان بزرگ مازندران و پرجمعیت‌ترین شهرستان غرب آن استان است. وسعت این شهرستان ۲۱۴۰ کیلومتر مربع است. از نظر تقسیمات جغرافیایی این شهرستان از شمال به دریای خزر، از شرق به شهرستان چالوس، از جنوب به استان قزوین و از مغرب به شهرستان رامسر محدود می‌شود. این شهرستان مشتمل است بر دو بخش مرکزی شهرهای کوچک تری نظیر عباس‌آباد، نشتارود، کلارآباد، خرم‌آباد و سلمان‌شهر (متل قو)^۲. در این شهرستان تاکنون ۵ کتابخانه عمومی احداث شده که با توجه به وسعت و پراکندگی جمعیت شهرستان، کتابخانه‌های عمومی در مناطق مختلف شهر قرار دارند^۳. در این راستا با توجه به اینکه شهرستان تنکابن، یک شهر با جاذبه جهانگردی و مهاجرپذیر از شهرهای بزرگ کشور و حتی برخی از کشورهای منطقه دریای خزر بوده و خیلی از مهاجران شهرهای بزرگ،

1. Kolmogorov- Smirnov 2. <http://aihe.ac.ir> 3. <http://www.iranpl.ir/Portal/Home/ShowPage.aspx>

در آن اسکان دارند، به منظور رفع ابهام از میزان آشنایی یا بهره‌برداری کاربران آن شهر از انواع شبکه‌های اجتماعی، پایش اولیه‌ای صورت گرفت. به طوری که در این راستا محققان با انجام سؤال و مصاحبه‌های اولیه با برخی از کاربران و اعضا کتابخانه، میزان آشنایی یا استفاده آنها از شبکه‌های اجتماعی موجود را مورد بررسی قرار دادند. روند پایش اولیه نشان داد که نه تنها عده زیادی از کاربران با انواع شبکه‌های اجتماعی موجود آشنایی داشتند؛ بلکه بسیاری از آنها از شبکه‌های اجتماعی تخصصی‌تری از قبیل گوگل داکيومنت^۱، توییتر^۲، یامر^۳، و... نیز استفاده می‌نمایند. بنابراین با آگاهی از این موضوع که جامعه مورد مطالعه نسبت به انواع شبکه‌های اجتماعی، اطلاع دارند، پرسشنامه محقق‌ساخته‌ای تدوین و با ارسال آن برای چند نفر از خبرگان رشته در حوزه‌های فناوری اطلاعات و کتابداری و برخی از اساتید علم اطلاعات و دانش‌شناسی، روایی (ساختاری و محتوایی) پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت. همچنین پرسشنامه از نظر ساختار سؤالات و جمله‌بندی نیز مورد سنجش قرار گرفته و ویرایش گردید. برای سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ۰/۷۶۸ به دست آمد و پایایی مقبولی را نشان داد.

یافته‌ها

در ادامه به بررسی میزان استفاده گروهی از انواع ابزارهای شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن می‌پردازیم.

گروه سایت‌های شبکه اجتماعی

برای بررسی میزان استفاده از سایت‌های شبکه اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، از ۶ سؤال در پرسشنامه استفاده شده است. این سؤالات مربوط به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی (فیس‌بوک، لینکداین و مای‌اسپیس) می‌باشد. توزیع فراوانی پاسخ‌های داده شده به این ۶ سؤال در جدول ۲ آورده شده است.

1. Google document 2. Twitter 3. Yammer

جدول ۲. توزیع فراوانی/درصد سؤالات متغیر سایت‌های شبکه اجتماعی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۱,۳۶۷	۲,۶۸	۱۹	۶۳	۴۷	۳۳	۷۲	فراوانی	Face Book
		۸,۱۲	۲۶,۹۲	۲۰,۰۹	۱۴,۱۰	۳۰,۷۷	درصد فراوانی	
۱,۲۹۶	۲,۲۰	۱۲	۳۷	۴۱	۴۰	۱۰۴	فراوانی	LinkedIn
		۵,۱۳	۱۵,۸۱	۱۷,۵۲	۱۷,۰۹	۴۴,۴۴	درصد فراوانی	
۱,۰۶۲	۱,۸۰	۱	۲۲	۴۱	۳۶	۱۳۴	فراوانی	MySpace
		۰,۴۳	۹,۴۰	۱۷,۵۲	۱۵,۳۸	۵۷,۲۶	درصد فراوانی	

با توجه به داده‌های جدول ۲ و ستون میانگین‌ها، فیس‌بوک با میانگین ۲,۶۸ در رتبه اول، لینکداین با میانگین ۲,۲۰ در رتبه دوم و مای‌اسپیس با میانگین ۱,۸۰ در رتبه بعدی قرار دارد. همچنین براساس یافته‌های حاصل از جدول ۲ از میان سایت‌های شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک با میانگین ۲,۶۸ بیشترین میزان و مای‌اسپیس با میانگین ۱,۸۰ کمترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده‌اند.

گروه ابزارهای تلفیقی وب- موبایل

برای بررسی میزان استفاده از ابزارهای تلفیقی وب- موبایل توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، از ۶ سؤال در پرسشنامه استفاده شده است. این سؤالات مربوط به ابزارهای تلفیقی وب- موبایل (تلگرام، وایبر، لاین، واتس‌آپ، اینستاگرام و تانگو) می‌باشد. توزیع فراوانی پاسخ‌های داده شده به این ۶ سؤال در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. توزیع فراوانی/درصد سؤالات متغیر ابزارهای تلفیقی وب

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۰,۹۵۳	۳,۸۸	۶۵	۹۷	۵۶	۱۰	۶	فراوانی	Telegram
		۲۷,۷۸	۴۱,۵۴	۲۳,۹۳	۴,۲۷	۲,۵۶	درصد فراوانی	

←

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۱,۳۶۰	۲,۹۱	۳۰	۶۳	۵۰	۳۸	۵۳	فراوانی	Viber
		۱۲,۸۲	۲۶,۹۲	۲۱,۳۷	۱۶,۲۴	۲۲,۶۵	درصد فراوانی	
۱,۳۳۰	۲,۵۹	۱۵	۶۱	۴۴	۴۲	۷۲	فراوانی	Line
		۶,۴۱	۲۶,۰۷	۱۸,۸۰	۱۷,۹۵	۳۰,۷۷	درصد فراوانی	
۱,۳۱۰	۲,۷۴	۱۷	۶۲	۶۱	۳۰	۶۴	فراوانی	What's App
		۷,۲۶	۲۶,۵۰	۲۶,۰۷	۱۲,۸۲	۲۷,۳۵	درصد فراوانی	
۱,۴۴۴	۳,۰۳	۴۴	۵۷	۵۱	۲۵	۵۷	فراوانی	Instagram
		۱۸,۸۰	۲۴,۳۶	۲۱,۷۹	۱۰,۶۸	۲۴,۳۶	درصد فراوانی	
۱,۱۷۸	۲,۰۵	۶	۳۰	۴۲	۴۸	۱۰۸	فراوانی	Tango
		۲,۵۶	۱۲,۸۲	۱۷,۹۵	۲۰,۵۱	۴۶,۱۵	درصد فراوانی	

با توجه به داده‌های جدول ۳ و ستون میانگین‌ها تلگرام با میانگین ۳/۸۸ در رتبه اول، اینستاگرام با میانگین ۳/۰۳ در رتبه دوم، وایبر با میانگین ۲/۹۱ در رتبه سوم، واتس‌آپ با میانگین ۲/۷۴ در رتبه چهارم، لاین با میانگین ۲/۵۹ در رتبه پنجم و تانگو با میانگین ۲/۰۵ در رتبه ششم قرار دارد. همچنین براساس یافته‌های حاصل از جدول ۳ از میان ابزارهای تلفیقی وب، تلگرام با میانگین ۳/۸۸ بیشترین و تانگو با میانگین ۲/۰۵ کمترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده‌اند.

گروه ابزارهای چندرسانه‌ای

برای بررسی میزان استفاده از ابزارهای متنی، صوتی و ویدیو کنفرانس توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، از ۶ سؤال در پرسشنامه استفاده شده است. این سؤالات مربوط به ابزارهای متنی، صوتی و ویدیو کنفرانس (اینستنت مسنجر^۱، اسکایپ^۲، او^۳، گوگل ویدیو^۴، پادکست^۵ و آی تونز^۶)، توزیع فراوانی پاسخ‌های داده شده به این ۶ سؤال در جدول ۴ آورده شده است.

1. Instant Messenger 2. Skype 3. ooVoo
4. Google Video 5. Podcasts 6. iTunes

جدول ۴. توزیع فراوانی/درصد سؤالات متغیر ابزارهای متنی، صوتی و ویدیو کنفرانس

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۱,۳۴۸	۲,۱۴	۱۸	۲۶	۴۴	۲۹	۱۱۷	فراوانی	Instant Messenger
		۷,۶۹	۱۱,۱۱	۱۸,۸۰	۱۲,۳۹	۵۰	درصد فراوانی	
۱,۳۶۱	۲,۳۲	۱۶	۴۰	۵۰	۲۶	۱۰۲	فراوانی	Skype
		۶,۸۴	۱۷,۰۹	۲۱,۳۷	۱۱,۱۱	۴۳,۵۹	درصد فراوانی	
۱,۲۸۸	۲,۲۴	۱۲	۳۵	۵۱	۳۵	۱۰۱	فراوانی	ooVoo
		۵,۱۳	۱۴,۹۶	۲۱,۷۹	۱۴,۹۶	۴۳,۱۶	درصد فراوانی	
۱,۰۴۶	۱,۶۸	۳	۱۸	۳۰	۳۳	۱۵۰	فراوانی	Google Video
		۱,۲۸	۷,۶۹	۱۲,۸۲	۱۴,۱۰	۶۴,۱۰	درصد فراوانی	
۱,۱۲۶	۱,۸۰	۵	۲۱	۳۶	۳۲	۱۴۰	فراوانی	Podcasts
		۲,۱۴	۸,۹۷	۱۵,۳۸	۱۳,۶۸	۵۹,۸۳	درصد فراوانی	
۱,۱۶۱	۱,۷۱	۱۳	۱۰	۲۵	۳۵	۱۵۱	فراوانی	iTunes
		۵,۵۶	۴,۲۷	۱۰,۶۸	۱۴,۹۶	۶۴,۵۳	درصد فراوانی	

با توجه به داده‌های جدول ۴ و ستون میانگین‌ها، اسکایپ با میانگین ۲/۳۲ در رتبه اول، او با میانگین ۲/۲۴ در رتبه دوم، اینستنت مسنجر با میانگین ۲/۱۴ در رتبه سوم، پادکست با میانگین ۱/۸۰ در رتبه چهارم، آی تونز با میانگین ۱/۷۱ در رتبه پنجم و گوگل ویدیو با میانگین ۱/۶۸ در رتبه ششم قرار دارد. همچنین براساس یافته‌های حاصل از جدول ۴ از میان ابزارهای متنی، صوتی و ویدیو کنفرانس، اسکایپ با میانگین ۲/۳۲ بیشترین و گوگل ویدیو با میانگین ۱/۶۸ کمترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده‌اند.

گروه ابزارهای شبکه‌های اجتماعی کتاب و کتاب‌خوانی

برای بررسی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی کتاب و کتاب‌خوانی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، از ۵ سؤال در پرسشنامه استفاده شده است. این سؤالات مربوط به ابزارهای شبکه‌های اجتماعی کتاب و کتاب‌خوانی (گود ریدز، لایبراری تینگ‌آپ،

شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای) می‌باشد. توزیع فراوانی پاسخ‌های داده شده به این ۵ سؤال در جدول ۵ آورده شده است.

جدول ۵. توزیع فراوانی/درصد سؤالات متغیر شبکه‌های اجتماعی کتاب و کتاب‌خوانی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۱,۳۱۹	۱,۸۶	۱۳	۳۱	۱۸	۲۱	۱۵۱	فراوانی	Good Reads
		۵,۵۶	۱۳,۲۵	۷,۶۹	۸,۹۷	۶۴,۵۳	درصد فراوانی	
۱,۰۹۱	۱,۶۲	۵	۲۰	۲۱	۲۳	۱۶۵	فراوانی	Library Thing App
		۲,۱۴	۸,۵۵	۸,۹۷	۹,۸۳	۷۰,۵۱	درصد فراوانی	
۱,۴۳۲	۲,۴۵	۲۶	۳۶	۵۱	۲۵	۹۶	فراوانی	شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای
		۱۱,۱۱	۱۵,۳۸	۲۱,۷۹	۱۰,۶۸	۴۱,۰۳	درصد فراوانی	

با توجه به داده‌های جدول ۵ و ستون میانگین‌ها، شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای با میانگین ۲,۴۵ در رتبه اول، گودریذ با میانگین ۱,۸۶ در رتبه دوم، و لایبراری تینگ‌آپ با میانگین ۱,۶۲ در رتبه سوم قرار دارد.

اولویت‌بندی میزان استفاده کاربران از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی

برای اولویت‌بندی میزان استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی از آزمون فریدمن استفاده شده است. نتایج مربوط به این آزمون در جدول ۶ آورده شده است.

جدول ۶. نتایج آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی میزان استفاده کاربران از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی

رتبه	سطح معنی‌داری	درجه آزمون	مقدار آماره آزمون	میانگین رتبه	مولفه
(۴)	۰,۰۰۱	۱۱	۶۵۰,۱۹۶	۶,۵۷	سایت‌های شبکه‌های اجتماعی
(۷)				۵,۷۹	ابزارهای تلفیقی وب- موبایل
(۹)				۵,۴۸	ابزارهای چندرسانه‌ای
(۱۰)				۵,۲۴	ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی

با توجه به نتایج آزمون فریدمن که در جدول ۶ مشخص است، سطح معنی‌داری آزمون کوچک‌تر از مقدار ۰/۰۵ است. بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد فرض برابری میزان استفاده کاربران از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی پذیرفته نمی‌شود. با توجه به ستون میانگین رتبه‌ها مشخص می‌شود که ابزارهای سایت‌های شبکه‌های اجتماعی (۶/۵۷) بیشترین و ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی (۵/۲۴) کمترین میزان استفاده را در بین کاربران به خود اختصاص داده‌اند.

بررسی دلایل عدم استفاده یا استفاده کم از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی

برای بررسی دلایل عدم استفاده یا استفاده کم از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی از ۴ سؤال در پرسشنامه استفاده شده است. توزیع فراوانی پاسخ‌های داده شده به این ۴ سؤال در جدول ۷ آورده شده است.

جدول ۷. توزیع فراوانی/درصد سؤالات متغیر دلایل عدم استفاده یا استفاده کم از ابزارهای رسانه‌های اجتماعی

انحراف معیار	میانگین	خیلی زیاد	زیاد	بی‌نظر	کم	خیلی کم	فراوانی/درصد فراوانی	گویه
۱,۳۳۰	۳,۳۶	۵۶	۶۵	۵۲	۳۰	۳۱	فراوانی	عدم آگاهی
		۲۳,۹۳	۲۷,۷۸	۲۲,۲۲	۱۲,۸۲	۱۳,۲۵	درصد فراوانی	
۱,۲۷۴	۳,۲۴	۴۴	۶۰	۶۸	۳۱	۳۱	فراوانی	عدم برگزاری کارگاه‌های آموزشی
		۱۸,۸۰	۲۵,۶۴	۲۹,۰۶	۱۳,۲۵	۱۳,۲۵	درصد فراوانی	
۱,۲۷۶	۲,۷۲	۲۴	۴۲	۶۴	۵۲	۵۲	فراوانی	عدم علاقه مندی
		۱۰,۲۶	۱۷,۹۵	۲۷,۳۵	۲۲,۲۲	۲۲,۲۲	درصد فراوانی	
۱,۱۷۲	۲,۵۵	۱۰	۴۵	۶۵	۵۸	۵۶	فراوانی	عدم امکان دسترسی
		۴,۲۷	۱۹,۲۳	۲۷,۷۸	۲۴,۷۹	۲۳,۹۳	درصد فراوانی	

با توجه به داده‌های جدول ۷ و ستون میانگین‌ها، گویه «عدم آگاهی» با میانگین ۳/۳۶ بالاترین و گویه «عدم امکان دسترسی» با میانگین ۲/۵۵ پایین‌ترین رتبه را به خود اختصاص داده‌اند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی میزان بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن به منظور ارائه خدمات مطلوب‌تر پرداخته است. همان‌گونه که مطرح شد، به کارگیری شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه‌ها به دلیل برخورداری از قابلیت‌های گوناگون، موجب تسریع و تسهیل در خدمات‌رسانی شده و رضایت‌مندی بیشتر کاربران را به دنبال خواهد داشت.

مطابق فرضیه اول، بین انواع شبکه‌های اجتماعی و اولویت استفاده از آنها توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی رابطه معنی‌داری وجود دارد. یافته‌های جدول ۶ نشان داد که اولویت استفاده از انواع شبکه‌های اجتماعی به وضوح مشخص است. به عبارت دیگر، از نظر کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، اولویت استفاده از انواع شبکه‌های اجتماعی، مختص به سایت‌های شبکه‌های اجتماعی بوده که با (۶/۵۷) بیشترین و کمترین استفاده هم مربوط به ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی با میانگین (۵/۲۴) است. بنابراین یافته‌های این پژوهش که از وجود اولویت در استفاده از انواع شبکه‌های اجتماعی حکایت دارد با نتایج تحقیق هارینا راینو و راجو (۲۰۱۰) و سارکار (۲۰۱۴) همخوانی دارد. نتایج تحقیق آنها نیز نشان داد که در میان انواعی از شبکه‌های اجتماعی، کاربران در برتری دادن یک ابزار و استفاده بیشتر از آن در مقایسه با سایر ابزارها تمایل بیشتری نشان می‌دهند. به عبارت دیگر، ابزار آر. اس. اس در تحقیق هارینا راینو و راجو (۲۰۱۰) و ابزار پادکست در تحقیق سارکار (۲۰۱۴) به‌عنوان ابزار برتر تشخیص داده شد. علت اینکه از نظر کاربران، برخی ابزارها نسبت به برخی دیگر در اولویت قرار می‌گیرند، شاید دلایلی از قبیل امکان دسترسی بهتر به آن ابزار، وجود قابلیت‌ها و خدمات بیشتر آن ابزار در مقایسه با سایرین و یا آگاهی‌رسانی بیشتر نسبت به بهره‌گیری از آن ابزار توسط افراد مختلف باشد. در این راستا کتابخانه‌ها می‌توانند پس از شناسایی نوع ابزار یا شبکه‌هایی که از نظر کاربران اولویت داشته و استفاده بیشتری از آنها می‌نمایند، خدمات خود را مبتنی بر ویژگی‌های آن ابزار تدوین کرده تا اثرگذاری بیشتری در ارائه خدمات داشته باشند.

همچنین مطابق فرضیه دوم، اینکه بین استفاده از انواع ابزارهای شبکه‌ای و ارائه خدمات رابطه معنی‌داری وجود دارد، نتایج در ادامه می‌آید. نتایج تحلیل مربوط به استفاده از گروه سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مربوط به جدول ۲ نشان داد که از میان انواع سایت‌های

شبکه‌های اجتماعی، فیس‌بوک بیشترین و مای‌اسپیس کمترین میزان استفاده را به خود اختصاص داده‌اند. نتیجه این قسمت نیز با نتایج پژوهش درولا (۲۰۱۵) همخوانی دارد. از آنجایی که وی، در پژوهش خود به بررسی اشتراک دانش در سایت‌های شبکه‌های اجتماعی پرداخته و برای این کار به سراغ کاربران شبکه‌های اجتماعی فیس‌بوک، مای‌اسپیس و لینکدین رفته بود، نتایج تحقیق او نشان داد که از میان شبکه‌های اجتماعی، مای‌اسپیس و لینکدین چندان مورد استفاده نبوده‌اند و بیشترین استفاده مربوط به سایت فیس‌بوک است. شاید بتوان یکی از دلایل استفاده بیشتر از فیس‌بوک به عنوان یک شبکه اجتماعی توسط کاربران را وجود قابلیت‌های چندرسانه‌ای و کاربرپسندی^۱ آن در مقایسه با ابزارهای رقیب مطرح نمود. به هر حال، با توجه به اهداف و رسالت کتابخانه‌ها در کار خدمات‌رسانی بهینه، وجود این گونه شبکه‌ها با برخورداری از قابلیت‌های متنوع، می‌توانند نقش آفرینی به‌سزایی داشته باشند.

از میان ابزارهای تلفیقی وب-موبایل، تلگرام بیشترین و تانگو کمترین میزان استفاده توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن را به خود اختصاص دادند. به نظر می‌رسد وجود برخی از دلایل نظیر سهولت استفاده از آن، برخورداری از ویژگی‌های چندرسانه‌ای، عدم نیاز به آموزش‌های لازم جهت استفاده از بخش‌های آن، دسترسی ساده‌تر به اطلاعات، تسریع در انتقال تصاویر و متن توسط قشرهای مختلف جامعه و...، سبب شده تا از میان ابزارهای تلفیقی موبایل، تلگرام بیشترین استفاده را در میان سایر ابزارهای مشابه داشته باشد. در این راستا امور مختلفی در فرایند کاری کتابخانه‌ها وجود دارد که می‌توانند با بهره‌گیری از قابلیت‌ها و امکانات چنین نرم‌افزاری در بهبود خدمات‌رسانی کتابخانه نقش چشم‌گیری ایفا نمایند. برای مثال، اموری نظیر راهنمایی خوانندگان، معرفی تازه‌های کتابخانه، انجام مصاحبه مرجع و سایر امور، از جمله خدماتی است که کتابخانه‌ها می‌توانند با استفاده از این ابزارها، روند خدمات‌رسانی خود را کارآمدتر و اثربخش‌تر کنند.

از میان گروه ابزارهای چندرسانه‌ای، اسکایپ بیشترین و گوگل ویدیو کمترین میزان استفاده را در میان کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن به خود اختصاص دادند. نتایج این سؤال با تحقیق ورجاینو (۲۰۱۵) نیز مطابقت دارد. وی در تحقیق خود اهمیت نقش اسکایپ در کلاس‌های دوره دبستان را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق وی نشان داد که بهره‌گیری از

1. User Friendly

فناوری‌های جدید مانند اسکایپ در فرایند آموزش، موجب تشویق و ترغیب بیشتر دانش‌آموزان به مطالعه شده و انگیزه آنان در یادگیری زبان دوم را نیز افزایش می‌دهد. وجود برخی از قابلیت‌ها و ویژگی‌ها نظیر استفاده از برخی خدمات توانمند و رایگان اسکایپ، امکان برقراری ارتباط هم‌زمان با چند نفر، ضبط کردن تماس‌ها، غیرفعال کردن تبلیغات غیرضروری، و سهولت کار با اسکایپ سبب شده تا این ابزار توسط کاربران بیشتر مورد توجه و استفاده قرار گیرد. بنابراین، کتابخانه‌ها نیز می‌توانند با بهره‌مندی از این ابزار، به دلیل آنکه کاربران‌شان از آن استفاده می‌کنند، خدمات خود را مخصوصاً در بخش راهنمایی و مصاحبه‌های مرجع به صورت هم‌زمان ارائه داده و نیازهای کاربران را تأمین کنند. بهره‌گیری از این ابزارها همچنین می‌تواند در سرعت فرایند ارائه خدمات نقش داشته تا از اتلاف وقت کاربران در کتابخانه‌ها جلوگیری نماید.

از میان گروه ابزارهای کتاب و کتاب‌خوانی، شبکه کتاب‌خوانان حرفه‌ای بیشترین و لایبراری تینگ کمترین میزان استفاده را به خود اختصاص دادند. این نتیجه با نتایج پژوهش گاک (۲۰۱۶) هم‌سویی چندانی ندارد. به عبارت دیگر، گاک (۲۰۱۶) در تحقیق خود نشان داد که فن‌آوری‌های دیجیتال و شبکه‌های اجتماعی در صورت عدم نظارت، بر روی مطالعات دانش‌آموزان و عادات مطالعه آنها، تأثیر منفی خواهد داشت. وی پیشنهاد کرد، زمانی این ابزارها اثرگذاری مثبت خواهند داشت که با نظارت و کنترل والدین یا مشاوران باشد. همچنین تا زمانی که این ابزارها در سطوح مختلف سنی دسته‌بندی نشده و برنامه‌های مختص هر سن در آنها گنجانده نشود، کارایی چندانی نخواهند داشت. اما در این رابطه، اینکه شبکه‌های کتاب و کتاب‌خوانی در میان کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، بیشترین استفاده را به خود اختصاص دادند، جای تأمل دارد؛ به طوری که شاید یکی از دلایل عمده آن، خلاء سایت‌ها یا شبکه‌های راهنما یا مشاوره خواندن در میان کاربران کتابخانه‌ها باشد. به عبارت دیگر، شاید عدم وجود سایت‌ها و شبکه‌های راهنمای خواندن در میان وب‌سایت‌های فارسی زبان، دلیل سوق یافتن کاربران کتابخانه‌ها به سایت‌های حرفه‌ای کتاب‌خوانی بدون نظم و نظارت محتوای درونی آنها باشد. در این زمینه فارغ از جنبه‌های منفی این سایت‌ها و در صورت هدایت صحیح کاربران به شبکه‌های اجتماعی کتاب‌خوان طبقه‌بندی شده در سطوح مختلف، کتابخانه‌ها می‌توانند با یک برنامه‌ریزی دقیق و مدون هم‌نسبت به وجود چنین بسترهای کتاب‌خوانی در عرصه وب، برای اعضای خود، اطلاع‌رسانی به موقع داشته باشند و هم از طریق

بهره‌گیری از این ابزارها، کتاب‌های جدید، مفید و مطلوب گروه‌های سنی را به طور مؤثر به اعضا معرفی نمایند.

همچنین در مورد دلایل استفاده کم از ابزارهای رسانه‌ای اجتماعی، نتایج تحلیل جدول ۷ نشان داد که بیشترین علت عدم دسترسی یا استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن، نبود آگاهی کاربران از وجود انواع متنوع و گوناگون این شبکه‌ها بوده و این خود ضرورت مشارکت کتابداران و کتابخانه‌ها را جهت آگاهی‌رسانی به موقع از وجود چنین ابزارهایی برای اعضاء را بیش از پیش آشکار می‌نماید.

پیشنهادها

با توجه به نتایج پژوهش، در ادامه پیشنهادهایی به منظور بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی با هدف بهبود خدمات کتابخانه‌های عمومی به کاربران‌شان ارائه می‌شود.

۱. با توجه به دسترسی کاربران به برخی از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی، بهتر است بسیاری از خدمات کتابخانه‌های عمومی برای کاربران از طریق این ابزارها ارائه شود.
۲. از آنجایی که اکثر کاربران با فناوری‌های تلفیقی وب آشنایی دارند، توصیه می‌شود مسئولان کتابخانه‌ها با فراهم کردن زیرساخت‌های مورد نیاز از جمله سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای مرتبط با این فناوری از این فرصت جهت خدمات‌رسانی کارآمدتر بخش‌های مختلف کتابخانه از قبیل بخش مرجع مجازی، بخش تازه‌های کتاب، بخش راهنمایی اعضا و ... استفاده کنند.

منابع

- آباش، طیبه (۱۳۹۲). استفاده از شبکه‌های اجتماعی در کتابخانه‌های دانشگاهی: فرصت‌ها و چالش‌ها. نشریه اینترنتی دوماهنامه عطف. بازیابی در ۴ دی ۱۳۹۴، از: <http://www2.atfmag.info>
- اصنافی، امیررضا و حمیدی، علی (۱۳۸۳). نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه آموزش و دانش با تاکید بر نقش کتابخانه‌های مجازی. مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۲ (۳). بازیابی در ۱۸ دی ۱۳۹۴، از: http://www.irandoc.ac.ir/data/e_z/vol3/it_learn.htm
- اکبری داریان، سعیده؛ محمدی، فرناز و شاکری، صدیقه (۱۳۹۱). تحلیل محتوای پرسش‌های مجازی در کتابخانه ملی ایران. فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۲۳ (۳).

اناری، فاطمه؛ عاصمی، عاصفه و ریاحی‌نیا، نصرت (۱۳۹۱). بررسی میزان استفاده از ابزارهای شبکه‌های اجتماعی در به اشتراک‌گذاری دانش بین کتابداران دانشگاه اصفهان. *فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)*، ۶ (۲۰).

پریخ، مهری و ایلخانی، ملیحه (۱۳۹۳). بررسی زیرساخت‌ها و مهارت‌های کتابداران دانشگاه فردوسی مشهد برای راه‌اندازی و توسعه خدمات مرجع الکترونیکی. *پژوهشنامه مدیریت و پردازش اطلاعات*، ۳۰ (۱)، ۱۲۱-۱۴۹.

جمالی، فیض‌اله (۱۳۸۵). کتابداری ایران: گذشته، حال و آینده. *مجله الکترونیکی پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران (نما)*، ۳ (۶). بازیابی در ۴ دی ۱۳۹۴، از:

http://www.irandoc.ac.ir/data/e_j/vol6/jamali_abs.htm

دین‌پرست، منوچهر (۱۳۹۱). اخلاق شبکه‌های اجتماعی. *سایت همشهری*.

علیدوستی، سیروس و شیخ‌شعاعی، فاطمه (۱۳۸۵). *فناوری اطلاعات و کتابخانه‌ها*. تهران: پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی ایران.

کومار، آنیل (۱۳۸۷). خدمات مرجع دیجیتال در دنیای دیجیتال. *ترجمه نجمه باقریان. ماهنامه اطلاع‌یابی و اطلاع‌رسانی*، ۱۰. بازیابی در ۲ بهمن ۱۳۹۴، از: www.eerl.ir/article.php

محمداسماعیل، صدیقه و موحدی، فریده (۱۳۹۲). رابطه میان هوش هیجانی و مهارت‌های اطلاع‌رسانی و مرجع مجازی در کتابداران کتابخانه‌های منتخب دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران. *مدیریت اطلاعات سلامت*، ۱۰ (۱).

محمداسماعیل، صدیقه و نوذری، مژگان (۱۳۸۸). طرح پیشنهادی ایجاد شبکه اطلاع‌رسانی برای کتابخانه‌های عمومی تحت پوشش سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران. *پیام کتابخانه*، ۱۵ (۲)، ۱۴۳-۱۶۷.

مرادی، شیماء؛ علیپور، امید؛ صابری، مریم و فلاحتی، آمنه (۱۳۹۰). میزان بهره‌گیری از وب ۲ در کتابخانه‌های دانشگاهی کشورهای خاورمیانه. *مجله کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۱۴ (۲)، ۱۳۰-۱۰۷.

معمار، ثریا؛ عدلی‌پور، صمد و خاکسار، فائزه (۱۳۹۱). شبکه‌های اجتماعی مجازی و بحران هویتی ایران. *فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*، ۱ (۴)، ۱۷۶-۱۵۵.

References

- Ahmad, A. (2011). Social Networking Sites and its Popularity. *International Journal of Research and Reviews in Computer Science*, 2 (2), 522-60.
- Alijani, R. (2009). *Services and Information Seeking: From Theory to Practice*. Tehran: Chapar Publication.
- Chandler, Otis (2007). What is Goodreads?. Retrieved May 8, 2016, from: https://www.goodreads.com/about/how_it_work.

- Drula, G. (2015). Sharing Knowledge inside Network sites. *Lex et Scientia*, (16), 463-473.
- Gok, T. (2016). The effects of social networking sites on students' studying and habits. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 2 (1), 85- 93.
- Mesrinezhad, F. (2011). *Human Feasibility of Using Web 2.0 Tools in Academic Library Websites if Iran*. Master's Thesis, Isfahan University, Isfahan.
- Pempek, Tiffany A.; Yermolayeva, Yevdokiya A. and Calvert, Sandra L. (2009). College students' social networking experiences on Facebook. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 227-238.
- Sarkar T. E. (2014). Introducing podcast in library service: an analytical stud. *VINE*, 2 (42), 191-213. Retrieved May 15, 2014, from: <http://www.emeraldinsight.com/>
- Song, Z.; Kang, Q.I.; Jianhua, X. and Peter Clarke, C. (2014) Applications of Mobile Social Media: Wechat Among Academic Libraries in China. *The Journal of Academic Librarianship*, 41 (1), 21-30.
- Verjano (2015). Aida Cuestas. Using Skype in a Primary Class: A Case Study Bilateral. *Journal of Teaching & Learning Language & Literature*. 6 (2), 49-68.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

قاضی‌زاده، حمید و جهان‌شاهی، زلیخا (۱۳۹۷). بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی توسط کاربران کتابخانه‌های عمومی مطالعه موردی: کتابخانه‌های عمومی شهرستان تنکابن. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۴ (۱)، ۱۴۹-۱۶۷.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی